

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

4/4, 433-441

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 11.10.2023

Makale Kabul Tarihi: 26.11.2023

Öksüz Güneş, E. (2023). Necip Fazıl Kısakürek'in "Nakarât" şiirinde Sisifos'un umudu. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 4(4), 433-441. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.136>

NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN "NAKARAT" ŞİİRİNDE SISİFOS'UN UMUDU

Doç. Dr. Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi elif.oksuz@hotmail.com ORCID

Öz

Necip Fazıl Kısakürek şair, yazar, fikir adamı kimlikleri ile hem Türk edebiyatının hem Türk siyasî tarihinin önemli isimlerinden biridir. Yazın dünyasındaki ilk metinlerinden itibaren dili özenli kullanma ve Türkçenin zenginliğini aktarmadaki başarısı ile dikkat çeker. İlk şiirlerinde bireysel duygular, korkular söz konusu iken olgunluk döneminde dinî, siyasî yöne evrilir. Çile kitabının Ukde kısmında yer alan *Nakarât*'ın yüzey yapısında yalın dil bulunmasına rağmen derinde kelimelerin çağrışım değerleri katlanarak çoğalır; insanın değişmez kaderinin felsefi derinliği imlenir. Bu durum mitolojik karakter Sisifos'un yüklenerek tepeye çıkarıp daha sonra yeniden yuvarladığı kaya ile sürerlilik içeren cezasına gönderme niteliğindedir. Bireyin belirlediği amaca ulaşmak için verdiği mücadele, 'nakarat'larla/tekrarlarla özdeşleştirilerek belirginleştirilir. Böylece tasavvufî ve felsefî unsurları anlamsız, saçma gibi görünen dünyaya anlam atfeden şiir öznesi aracılığıyla söze dönüştürülür. Bu çalışmada Necip Fazıl Kısakürek'in *Nakarât* şiirinde simgeler aracılığı ile metne taşınan kutsal anlam değerleri Sisifos bağlamında izleksel bakımdan çözümlenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Nakarat, Sisifos, kader, umut.

HOPE OF SISYPHOS IN NECİP FAZIL KISAKÜREK'S "NAKARAT" POEM

Abstract

Necip Fazıl Kısakürek is one of the important names of both Turkish Literature and Turkish political history with his poet, writer, and intellectual identities. From the first texts in the world of literature, it draws attention with its careful use of language and its success in conveying the richness of Turkish. While individual feelings, and fears were in question in his first poems, he evolved into a religious and political direction in his maturity period. In the *Nakarât*, in the Ukde part of the book of Çile, the image carries the surface of the daily spoken language; however, in terms of the image structures of words, the philosophical depth of the unchangeable destiny of man is implied in the repetitive cycle of the world he lives in. This is a reference to the continuous punishment of the mythological character Sisyphus with the rock that he loaded on to the hill and then rolled again. The struggle of the individual to reach the goal he has set is clarified by identifying with 'refrains'/repetitions. Thus, the mystical and philosophical elements are transformed into words through the subject of poetry, which gives meaning to the meaningless, seemingly absurd world. In this study, the sacred meaning values conveyed to the text through symbols in Necip Fazıl Kısakürek's *Nakarât* poem were analyzed thematically with Sisyphus.

Keywords: Repeat, Sisyphus, destiny, hope.

BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 4(4), 2023, 433-441, TÜRKİYE

Ø. Giriş

Necip Fazıl Kısakürek, şair, yazar ve fikir adamı kimlikleri ile Türk Edebiyatında önemli bir yer edinir. “Sekiz yaşındayken Fransız Okulu’na başlar, ardından Amerikan Koleji’ne geçer. Emin Efendi’de bir süre okuduktan sonra aynı yıl içinde iki okul daha değiştirir. (...) tarih derslerini Yahya Kemal’den, edebiyat derslerini Hamdullah Suphi Tanrıöver’den, din derslerini ise Ahmet Hamdi Akseki’den alır” (Akbayır, 2012, s. 31). Düzeni seven ve tertipli bir görünüme sahip olan Necip Fazıl, dili özenli kullanma ve Türkçenin zengin yapısını aktarmadaki başarısı ile ilk metinlerinden itibaren dikkat çeker. On iki yaşında şiire başladığını ifade eden Kısakürek, şair kişiliğinin yanı sıra basın faaliyetleri ile de ilgilenir. 1936’da mistik görüşünü sanat ve edebiyat dünyasına yansıtan “Ağaç adıyla haftalık bir dergi yayımlamaya başlar. Devrin sanat, edebiyat ve kültür ortamı içinde benzerlerinden farklı bir anlayışla yayımlanan Ağaç, (...) aynı yıllarda yayımlanan dergilerden farklı bir çizgide çıkmış olması bakımından önemli bir faaliyettir” (Uçman, 2015, s. 83). Cumhuriyet’in ilk yıllarında yayın hayatına başlayan Ağaç, “temel olarak maddi dünyanın çarkları arasında sıkışmış insan(lık) için manevi dünyada bir reçete arama iddiasındadır” (Kısakürek’ten aktaran Aslan, 2020, s. 112). 17 sayıyla yayın hayatını bitiren bu dergiden sonra şair, kendi adıyla özdeşleşen edebî, siyasi ve dinî içerikli Büyük Doğu’yu çıkarır. Ayrıca üç sayı çıkan ve mizahî nitelik taşıyan Borazan da Kısakürek’in yayın faaliyetleri arasında yer alır. O, “Bâbîâli adlı kitabında, kendi biyografisi ve fikriyatı ile ilgili değerli bilgiler vermesinin yanı sıra, içinde bulunduğu fikir ve sanat çevresinin, çoğunu yakından tanıdığı müntesipleri hakkında da ayrıntılı tespit ve değerlendirmelerde” (Gökçek, 2015, s. 123) bulunur.

1923’ten itibaren yayımlamaya başladığı şiirlerini Örumcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi adlı kitaplarda toplar. Şiiri mutlak hakikati, “Allah’ı, sır ve güzellik yoluyla aramak” olarak tanımlayan Kısakürek’e göre “mutlak hakikat şiirin ulaşabileceği mücerret ve gizli bir hedeftir. (...). Bu düşünce ile de şiirdeki müşahhas unsurların birer remz (sembol) olduğu ve bir sır (mystere) taşıdığı fikrin[dedir]” (Okay, 1987, s. 45). Dolayısıyla edebî hayatında zengin imge ve çok katmanlı anlamda “normların kıskacında parantezlenen evreni” (Eliuz, 2016, s. 62) açıklama isteği söz konusudur. Orhan Okay, şiirlerin yazılış ve yayımlanış tarihlerinden yola çıkarak onları kronolojik olarak üç önemli şiirle muhteva itibarıyla dört kısma ayır[ır]. Onar yıllık aralıklarla belirlenen üç şiir sırasıyla Kaldırımlar, Çile ve Sakarya Destanı’dır. Şairin ilk dönemi olarak kabul edilen Kaldırımlar’a kadar yazılanlar onun için ‘hazırlık ve arayış’ yılları olarak vasıflandırılır (Hancıoğlu, 2013, s. 8). İlk dönemde bireysel duygular, buhranlar, korkular yoğunluk kazanırken; ikinci dönemde özellikle Abdülhakim Arvasi ile karşılaşmasıyla “sanat anlayışında ve sanat eserlerinde dinî mistik bir duyuş ve siyasi bir eğilim de ağırlığını hissettirmeye başlar” (Durmuş, 2019, s. 90), metinlerine ölüm fikri ve metafizik unsurlar girer; üçüncü dönemde ise toplumsal yön ön plana çıkar. “Necip Fazıl Kısakürek’in hayatında Abdülhakim Arvasi ile tanıştıktan sonra meydana gelen köklü değişim onu daha önce yazdığı şiirleri tekrar gözden geçirmesine zorlamıştır. Bunun sonucunda bazı şiirlerini ret ederek yok saymıştır. Bunun sebebi hem düşünce ve dünya görüşünde meydana gelen değişim, hem de şiir teorisine” (Cuma, 2002, s. 338) uymamasıdır. Ancak onun ““geleneksel ses’e tutkun okuru etkileyen” (Akbayır, 2012, s. 115) şiirlerinin her üç döneminde de yüzey yapıda yalın bir dil ve basit anlatım bulunmasına rağmen derin yapısında kelimelerin çağrışım değerleri zenginleşen katmanları dikkat çeker.

1. Necip Fazıl Kısakürek'in "Nakarat" Şiirinde Sisifos'un Umudu

Mitolojik bir kahraman olan ve insanların en kurnazı olarak tanımlanan "Sisifos, Korinthos kralı[dır]" (Hamilton, y.y., s. 242). Tanrılardan aldığı cezanın sonucu iki eliyle yakaladığı kayayı durmadan iter; bir tepeye varmasına bir parmak kala kaya yuvarlanmaya başlar. Onun bu şekilde cezalandırılmasının sebepleri arasında Sisifos'un ırmak tanrı Asopos'a kızı Aigina'nın Zeus tarafından kaçırıldığını haber vermesi ve tanrılara karşı çıkması gösterilir. Bunun üzerine Zeus onu Ölüm'e/ Thanatos'a teslim eder ama Sisifos Thanatos'u zincire vurduğunda dünyada kimse ölmez. Ares'in Thanatos'u kurtarması üzerine Sisifos, ölümler ülkesi Hades'e gönderilir. Bu sırada karısından kendisini gömmemesini ve tören yapmamasını ister. Hades'e inince kendisine tören yapmayan eşini cezalandırmak bahanesiyle Hades'ten çıkıp tekrar dönmez (Cömert, 1999, s. 60). Fransız yazarlarından Albert Camus, Sisyphos'u anlamsızlığın simgesi olarak tanımlar. "Yaptığı iş anlamsız ve yararsızdır, ama bu işi sonsuzluğa dek görmekle yükümlüdür Sisyphos. Bu korkunç işkencenin bir gün biteceğini bile umamaz. Sisyphos umutsuz kahramandır, ama insan kahramandır, çünkü bilinçlidir. Camus insan yaşamının anlamsızlığı içinde insan onurunun gene de, dış etkenlerin anlamsızlığına, koşulların kaçınılmaz baskısına karşın zorunlu olan yükü bile bile taşımak olduğunu belirtir ve Sisyphos'un bu korkunç işkenceden her şeye karşın bir zevk duyduğunu, bilincin verdiği sevinçle bir çeşit mutluluğa, umutsuzluğun mutluluğuna erişebileceğini" (Erhat, 1996, s. 492) düşünür.

Necip Fazıl Kısakürek'in Çile kitabının Ukde bölümünde yer alan ve 1940 yılında yazılan Nakarat (s. 269) şiiri Sisifos'un umudunu içinde taşıyan insanoğlunun yazgısını anlatan bir metindir. Dörder mısralık beş bentten oluşan şiirde her bendin ikinci ve dördüncü mısralarında yinelenen "çoğu gitti, azı kaldı" ifadesi, verilmek istenen duygu ve düşüncenin vurgulanmasında önemli fonksiyon üstlenir. "Tıpkı, müzik yapıtlarında zaman zaman ana melodinin yinelenmesi ya da çeşitlemelerde anımsatılmasında olduğu gibi, dinleyende uyanan ses imgesini pekiştir[irken]" (Aksan, 2006, s. 218) aynı zamanda yeni anlam dünyalarına kapı aralar. Şiirin ilk mısraında yer alan "Küçükken derdi ki dadım:" ifadesinde bir bilgi kalıbının nesilden nesle aktarılışı söz konusudur:

Küçükken derdi ki dadım:

Çoğu gitti, azı kaldı.

Büyüdüm, ihtiyarladım.

Çoğu gitti, azı kaldı.

Bilinci şekillendirme ve eğitim verme işleviyle şiir öznesinin nezdinde çocukluk yıllarından itibaren değerli konumdaki kişi/ dadı tarafından dikte edilen ve yapılmakta olan işin önemli bölümünün bittiğini belirten "çoğu gitti, azı kaldı" deyimi öğretiyeye dönüşmüş haldedir. İçinde hem umudu hem de öğrenilmiş çaresizliği barındıran ifade, insanın "dünya-içinde-varlık[ını]" (Heidegger, 2008, s. 55) diğerlerine kabul ettirmek amacıyla gerçekleştirdiği tüm eylemleri motivasyon unsuru şeklinde varlık bulur. İş başarmak hususundaki azmini sürekli canlı tutması gerekliliğine inancından vazgeçmemesi amacıyla şiir öznesine sürekli hatırlatılan "çoğu gitti azı kaldı" şeklindeki telkinlerde, onun da ortak kadere sahip insanlığın parçası olmasının payı vardır. Zira söz konusu umutla birlikte gelişen öğrenilmiş çaresizlik neredeyse ömür boyu sürer. Şiir öznesinin küçükken duyduğu söz, "büyüdüm, ihtiyarladım" dediği zaman diliminde de geçerliliğini korur. Ancak bentte şiir öznesinin dikkat çeken özelliği bilinçli bir kimlikle dünyanın anlam dizgesini yorumlamaya çalışmasıdır. O, aradan geçen zamanda

değişen ve değişmeyen etmenlerin farkındadır; yaşadığı dünyanın gerçeklerine, varlık tarzına aşinadır. Bu süreçte öğrendiği ise önceden belirlenmiş yazgısında anlam üretme, 'başta döneceğini' bilse de 'yolda olma' durumuna mânâ yüklemektir. Bu bağlamda şiir öznesinin hayatın sürekli rutinine dönüşen ve metinde laytmotiv ve nakarat şeklinde yinelenen "çoğu gitti, azı kaldı." söylemi Yunan mitolojisinde büyük bir kayayı tepenin zirve noktasına çıkardıktan sonra kayanın yere yuvarlanması ve onun da tekrar yukarı çıkarması ile cezalandırılan Sisifos'un yaşadığı döngüyü anımsatır. "Camus, (...) şu tespitleri yapar: Burada kocaman taş kaldırmak, yuvarlamak, yüz kere yeniden başlayan bir yokuşu tırmanmaktan söz ederken, gerilmiş bedeninin tüm çabası görülür; kırışmış yüz, taşa bastırılmış yanak, balçık kaplı kitleyi yüklenen bir omzun, onu indiren bir ayağın desteği, kollarla yeniden toplama, toprağa batmış iki elin tümüyle insansal güveni görülür. Göksüz uzamla, derinlikten yoksun zamanla ölçülen bu uzun çabanın en sonunda amaca ulaşılmıştır. Sisifos, o zaman taşın birkaç saniyede bu aşağı, dünyaya doğru inişine bakar, yeniden tepelere doğru çıkarmak gerekecektir onu. Ancak gene ovaya inecektir" (aktaran Koç, 2016, s. 15). Yüklendiği kayayı dağın zirvesine çıkarma çabasının sürekli devam etmesi, ancak Sisifos'un durumdan memnuniyeti insanoğlunun dünya yaşamını özetler niteliktedir. Nakarat şiirinin ilk bendinde küçüklükten ihtiyarlamaya; bilgisiz olma durumundan bilinç aracılığı ile ihtiyar/seçkin olma haline kadar geçen zamanda insanın sırtına yüklenen sorumlulukların farklı görüngülerle yinelenmesi imlenir.

İkinci bentte İran edebiyatında "Hüsrev ü Şirin" adıyla yazılan mesnevilerin Anadolu'da "Ferhat ü Şirin" hikâyesi şeklindeki varyantının başkişisi Ferhat'tan söz edilir. Anlatıda Horasan'da bir şehrin hükümdarı olan Mehmene Bânû on beş yaşlarındaki kardeşi Şirin'e güzel bir köşk yaptırır ve mekânı süsleme görevini nakkaş Behzat'la oğlu Ferhad'a verir. Köşkü gezmeye gelen Şirin, Ferhad'la karşılaşır ve âşık olurlar. Köşk bitirildiğinde Şirin Mehmene Bânû'ya köşkünün önünden dere akmasını istediğini dile getirince Mehmene Bânû tellâlar aracılığıyla işi başaracak kişinin muradını gerçekleştireceğini bildirir. Bunun üzerine Ferhad, Bisütun dağına delerek dağın ötesindeki pınarın suyunu kırk gün içinde köşkün önünden akıtmayı başarır (Albayrak, 1995, s. 388). Ferhat'ın kazmayı her vuruşunda Şirin'e biraz daha yaklaşması gibi Nakarat şiirindeki özne de amacına/sevdiğine ulaşmak için yaptığı her eylemin kavuşmayı kolaylaştıracağına inanır:

Vur kazmayı dağa Ferhat

Çoğu gitti, azı kaldı.

Kişne kır at, kişne kır at

Çoğu gitti, azı kaldı.

Şiir öznesi kendisini Ferhat ile özdeşleştirerek yaşamının Ferhad ile Şirin anlatısı örneğindeki kazmayla dağ delmek gibi zor ve meşakkatli oluşuna işaret eder. Ancak "çoğu gitti azı kaldı" diyerek sona yaklaştığını belirtse de içinde bulunduğu döngüden/nakarattan kurtulamaz. Tekrarlanan ve Sisifos'un trajedisini andıran kazmayla dağ delmeye çabalamak, insanda saçma ve boşuna çalışma duygusu uyandırır. Durumu aşmayı hedefleyen kişi ya umut etmeye sarılır, inanmak ihtiyacı duyar ya da anlamsızlık duygusuyla psikolojik buhranlar yaşar. Bireyin yetiştiği ortam, değer yargıları ve öncelikleri onun seçimini belirler. Necip Fazıl Kısakürek şiirlerinde 'zaman', 'ölüm', 'tabut' gibi farklı anlamlarına gelecek şekilde kullanılan at, bu metinde ölümü çağırıştırır. Onun 'Ata Senfoni' başlığını taşıyan kitabındaki "Osmanlı padişahlarında harp atı daima yağız, merasim atı da kırdır" (Kısakürek, 2000, s. 37) cümleleri dikkate alındığında Nakarat'taki şiir öznesinin "kır at"ı seçmesi bir merasime/ ölüm merasimine

göndermedir. Dolayısıyla kır atın her şahlanışında ve kişnemesinde/ ses vermesinde/ her nefeste ölüme, sevdiğine, Allah'a biraz daha yaklaştığını belirten şiir öznesi, Mevlana'nın Şeb-i Arus söylemine benzer yaklaşım sergiler. Şiir öznesinin yaşamın değişmeyen döngüsünde mutlu olma inancı ve umudu üçüncü bentte de devam eder:

Doğar bir gün benim günüm

Çoğu gitti, azı kaldı

Kırk gün kırk gece düğünüm

Çoğu gitti, azı kaldı

Dünyanın döngüsündeki aynılık, insanı yaşamak zorunda olduğu kadere bağlı kılar. Bu zorunlulukla yüzleşen kişi ise yeni/başka bir dünyada mutlu olmayı umut eder. Gelecek zaman diliminde güzel şeyler yaşayacağını temenni eder. Hali hazırda, bu dünyada yaşadıklarından memnun olmayan şiir öznesi söz konusu durumu “Doğar bir gün benim günüm” ifadesi ile aktarır. “Doğar” ifadesinden hareketle şiir öznesinin ‘bu gün’de istemediği şeyleri yaşadığı sonucuna varılabilir ve onlardan ne zaman kurtulacağı ise belli değildir. Şiir öznesi Sisifos’un umuduna ve mutluluğu benzer şekilde ancak İslamî çerçevede sevgiliye kavuşma gününe, yaşamın genel döngüsünde gerçekleşmesini beklediği her şeye yaklaştığını düşünür; “Çoğu gitti, azı kaldı” söylemini bir kez daha yineleyerek mutlu olmaya yönelir. Çünkü kabullenme bilincine ulaşan kişi maruz kaldığı olumsuzlukların yarattığı acılardan ziyade, onlara meydan okuyarak mutlu yaşamın tasarımlarına başlar. Albert Camus’nun, Sisifos Söyleni’ni “Tepelere doğru tek başına dinmek bile bir insanın yüreğini doldurmaya yeter. Sisyphos'u mutlu olarak tasarlamak gerekir” (Camus, 2006, s. 131) şeklinde bitirmesi buna işaret eder. “Camus, hiçbir zaman hafiflemeyeceğini ve sonu gelmeyeceğini bile bile sırtında ağır yükünü taşıyan Sisifos yoluyla içinde bulunduğumuz anlamsızlıklara karşı mücadele etmemiz gerektiği mesajını verir. Zira Sisifos'un mücadelesi ödülünü de beraberinde getirdiği için Sisifos üzüntü değil, ‘sessiz sevinç’ yaşar durumdadır” (Koç, 2016, s. 16). Nakarat şiirinde de şiir öznesi kavuşma gününü düğün gecesine benzetir, sevinir ve yaşamayı hayal ettiklerinin gerçekleşeceği zamanda ‘hissetmesi muhtemel duygularını’ “Kırk gün, kırk gece düğünüm” ifadesiyle belirtir.

İlk bentte şiir öznesinin çocukluktan ihtiyarlığa geçen süre zarfında değişmeyen beklentisi, umut etmeyi sürdürmesi ikinci bentte Ferhat’ın dağı delme çalışmasındaki sabrı ve özverisine benzetilen yaşam mücadelesi ile devam eder. Bu mücadelede geleneksel söylemde ata benzetilen tabutla bütünleştirilerek ölüme yaklaşıldığı sezdirilir. Ancak ölüm onun için son değil, şeb-i arustaki gibi eşiği atlama, yeni bir dönemece girme. Yeni yer, yeni yaşam özlemi ve ona kavuşma arzusu kişinin ‘gelecekte’ her şeyin daha güzel olacağı inancına tutunmasını doğurarak ölüm hakkındaki belirsizlikleri, ölüm varsa yaşamın anlamsızlığı ve her şeyin saçmadan ibaretliği düşüncesine alternatif bir dünya kurar. Böylece ölümlerle beraber yaşama sürecindeki her şeyin geçersiz kılınması düşüncesinin karşısına bu dünyada herkesin ‘yapıp etmelerinin’ karşılığının/ hasadının alınacağı umudu yerleştirilir. Dolayısıyla insan ‘varlığa sevinmeyi de yokluğa yerinmeyi de’ ortadan kaldıran bilinçle hem hüznün hem de mutluluğunda geçiciliğini kabullenir; döngüdeki saçma duygusundan kurtulmaya çalışarak anlam arayışına girer. “Mesele saçmayı ortadan kaldırmak ise umut bu sorunu kendi içinde çözmektedir” (Şimşek, 2020, s. 42). Nakarat’ta şiir öznesi kendisinin farkında bir tavırla yazgısını kabul eder, “doğar bir gün benim günüm” sözleriyle sıkıntılarının biteceğine, sabrının karşılığını alacağına inanır. Zira ölümler insanları korkutan şey, bir imtihan alanı olarak görülen dünyada sınavın kurallarını belirleyen otoritenin çizgisine uygun yaşamamaktır. Dolayısıyla bu

kişiler diğer dünyada mutlu olma ihtimallerinin azaldığını düşünürler. Oysa şiirde özne, dördüncü bentte endişe etmeye gerek duymaz ve ektiklerini biçeceği, ilahi adaletin tecelli edeceği gün yaklaştığından mutludur, daha iyi yaşamdan umutludur:

Ektik, ektik, yetişecek,

Çoğu gitti, azı kaldı.

Bütün yollar bitecek,

Çoğu gitti, azı kaldı.

Şiirde "bütün yollar bitecek" ifadesinde ölümle beraber kesretten vahdete erişme beklentisi söz konusudur. Tasavvufta 'devir nazariyesi' olarak adlandırılan yolculukta insan özden/ mutlak varlıktan/ Allah'tan ayrıldıktan sonra "madde mertebesine kadar iner. Sonra yükselmeye başlayarak yine (...) geldiği noktaya ulaşır. Mutlak varlıktan ayrıldıktan sonra inişe geçen ve alçalan bir nesne (...) sırayla küllî akıl, dokuz akıl, dokuz nefis, dokuz felek, dört tabiat ve dört unsur seviyesine kadar düştükten sonra yükselişe geçerek yine sırayla madde, maden, bitki, hayvan, insan ve kâmil insan seviyesine kadar çıkar" (Uludağ, 1994, s. 231). Bu süreçte insan Allah'ın varlıklara farklı biçimlerde tecellisi olan kesret dünyasından/çokluk arasından kurtulup tekrar birliğe kavuşabileceği davranış biçimleri geliştirmeye çalışır. Söz konusu tecelli biçimi felsefede de Plotinus'a kadar uzanır. "Plotinus'un hiyerarşisinde en yukarıda bulunan Tanrı mutlak birdir, ondan sonra gelen Nous ve Ruh hem bir hem çokturlar. En aşağıda bulunan madde ise mutlak çokluktur. 'Plotinus'ta 'Bir'den aşağıya, çokluğa doğru giden süreç, Tin'in kendisine yabancılaşması, çokluktan birliğe gitme süreci" (Fakhretdinov, 2013, s. 23) ve özüne dönmesidir. Bu bağlamda "Plotinus'a göre, bütün varlık 'Bir'den taşarak meydana gel[ir]. Bir'den ilk taşan varlık akıldır. Sonra sırasıyla ondan ruh, ondan da cisim taşmaktadır. Burada insan, ruh ve cisimden mürekkep bir varlık olmasından dolayı sürekli gerilim yaşayan bir varlıktır. İnsanın yaşadığı bu gerilimden kurtulması için iniş sürecini aşağıdan yukarı yeniden çıkararak, geldiği kaynağa dönerek 'Bir' ile bütünleşmeyi sağlaması gerekir" (Türkben, 2017, s. 54). Nakarat'ta, bütünleşmeyi sağlamak, düşüştten yükselişe geçişteki devri tamamlamak için şiir öznesinin dördüncü bendin ilk mısrasında "Ektik, ektik, yetişecek" söylemi ile kâmil insan seviyesine çıkıp mutlak varlığa ulaşma sorumluluklarını yerine getirdiğini beyan ettiği düşünülebilir. Üst kurmacayı andıran tarzda kurgulanan beşinci/son bentte, şiir öznesi önceki mısralarda dile getirdiklerinin bir gün anlaşılacağı umudunu taşır.

Bir gün anlaşılır şiir;

Çoğu gitti, azı kaldı.

Ekmek gibi azizleşir,

Çoğu gitti, azı kaldı

Bu mısralar ile simgeler çözüldüğünde kelimelerin kutsal anlam değerinin fark edileceği dile getirilir.

2. Sonuç ve Öneriler

Şiir, hikâye, tiyatro gibi farklı edebî türlerde eserler kaleme alan Necip Fazıl Kısakürek, bireyin duygu ve düşüncelerini genellikle tasavvufî ve felsefî bir bakış açısı ekseninde kendine has üslubu ile aktarır. Şiirlerinde insan olmanın bilincindeki ses yükselir. Korkularıyla,

yalnızlığıyla yüzleşenlerin yanı sıra yüce/ aşkın olanın kuşatıcı merhametinde bulunmanın verdiği güveni de metinlerine yansıtır.

Çile kitabında bulunan “Nakarat” şiirinde insanın yaşadığı dünyanın tekrar eden döngüsündeki değişmez kaderi işlenirken ölümle birlikte yüce olana/ Allah’a kavuşma ümidi aktarılır. İnsanın kendisine belirlediği amaca varmak için verdiği mücadele ve yükselen ivmedeki çabalarının başa dönme durumu ‘nakarat’la özdeşleştirilir. Arada yaşananlar değişebilir, yeni sesler, sözler söylenebilir ancak nihayetinde, belirlenen sözler/nakarat tekrar edilir. Bu tekrar mitolojik karakter Sisifos’un kaderini hatırlatır. Bu bakımdan şiirde yineleme olarak yer alan “çoğu gitti azı kaldı” ifadesinde taşınan taş/ insan olma sorumluluğu kişiye amaca ulaşmaktan ziyade sürekli ‘yolda olma’yı gerekli kılar. İlk bentte şiir öznesinin küçüklükten ihtiyarlamaya geçen süreçte umut etme ve bitmeyen işler bakımından hiçbir şeyin değişmediği vurgulanır. İkinci bentte sevdiğine kavuşmak için dağı delen “Ferhat” sembolü kullanılarak hedefe az kaldığı işaret edilirken at sembolü ile bir ölüm imgelemi oluşturulur. Üçüncü bentte şiir öznesi ‘istenilen’ konumunu düğün şeklinde betimler. Dördüncü bentte ise birey, bu dünyadaki eylemlerinin mükâfatını alıp ‘Bir’ ile görüşeceği zamanı bekler. Son bentte şiirin imge değerinin bir gün anlaşılma umudu dile getirilir. Tasavvufi ve felsefi unsurları şiirine yalın bir dille yerleştiren Necip Fazıl Kısakürek, “Nakarat” şiirinde anlamsız, saçma gibi görünen dünyaya anlam ve değer atfeden bir şiir öznesi ile kurgusunu tamamlar.

Kaynaklar

- Akbayır, S. (2012). *Aynı göğün uzak yıldızları Nazım Hikmet Necip Fazıl*. İstanbul: Asur Yayınları.
- Albayrak, N. (1995). Ferhad ve Şirin. *İslam ansiklopedisi*. (C 12, s. 388-389). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aslan, İ. (2020). 1930’lar Türkiye’sinin kültürel hareketlerine genel bir bakış: Necip Fazıl Kısakürek ve Ağaç dergisi örneği. *İmgelem*, 4(6), 107-130.
- Camus, A. (2006). *Sisifos söyleni*. (çev. T. Yücel). İstanbul: Can Yayınları.
- Cömert, B. (1999). *Mitoloji ve ikonografi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Cuma, A. (2002). *Rainer Maria Rilke ve Necip Fazıl Kısakürek’in şiirlerinde imgesel anlatım biçimleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, M. (2019). *Necip Fazıl Kısakürek*. İstanbul: Bir Yayıncılık.
- Eliuz, Ü. (2016). Sıkıştırılmış felsefe: aynadaki yalan. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*. 7(15), 61-81.
- Erhat, A. (1996). *Mitoloji sözlüğü*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Fakhredinov, F. (2013). *Plotinus ve Farabi’de tanrı tasavvuru*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökçek, F. (2015). Bâbü’l-İnşâ’dan Büyük Doğu’ya yansıyanlar. (Ed. A. Öz & İ. Kara & A. Ertuğrul). *Necip Fazıl Kitabı* içinde (s. 123-131). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Hamilton, E. (yy). *Mitolojya*. (çev. Ü. Tamer). (Dördüncü basım). İstanbul: Varlık Yayınları.

- Hancıoğlu, H. (2013). *Necip Fazıl Kısakürek'in şiirlerinde temalar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Heidegger, M. (2008). *Varlık ve zaman*. (çev. K. H. Ökten). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Kısakürek, N. F. (2000). *At'a senfoni*. İstanbul: Türkiye Jokey Kulübü Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2006). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Koç, E. (2016). Albert Camus'nün saçma felsefesi: Caligula, Yabancı ve Sisifos söyleni. *SOBİDER*, 6, 1-19.
- Okay, O. (1987). *Şiir sanatı dersleri-Cumhuriyet devri poetikası*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Türkben, Y. (2017). Necip Fazıl'da ölüm ve ötesi. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(11), 47-66.
- Uçman, A. (2015). Necip Fazıl'ın yayımladığı dergiler. (Ed. A. Öz & İ. Kara & A. Ertuğrul). *Necip Fazıl Kitabı* içinde (s. 83-91). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Uludağ, S. (1994). Devir. *İslam Ansiklopedisi*. (C 9, s. 231-232). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Extended Abstract

Necip Fazıl Kısakürek, who writes works in different literary genres such as poetry, stories, and theatre, conveys the feelings and thoughts of the individual in his unique style, generally on the axis of mystical and philosophical perspectives. The voice of consciousness of being human rises in his poems. In addition to those who face their fears and loneliness, he also reflects the confidence of being in the encompassing mercy of the supreme/transcendent in his texts. Necip Fazıl Kısakürek is one of the important names of both Turkish Literature and Turkish political history with his identities as a poet, writer, and intellectual. Since his first texts in the literary world, he has attracted attention with his careful use of language and conveying the richness of Turkish. He collected his poems, which he started to publish in 1923, in the books titled Spider Web (Örümcek Ağı), Sidewalks (Kaldırımlar), I and Beyond (Ben ve Ötesi).

While individual emotions, crises, and fears were intense in his early poems; In the second period, especially with his meet with Abdülhakim Arvasi, a religious, mystical feeling and a political tendency began to dominate his understanding of art and works of art, and the idea of death and metaphysical elements entered his texts; In the third period, the social aspect comes to the fore. Although the surface structure of the Repeat (Nakarat) poem in the Knot (Ukde) section of his book Suffering (Çile) contains simple language, deep down the connotative values of the words increase exponentially; the philosophical depth of man's unchangeable destiny is implied.

In the poem "Repeat ", the hope of meeting God with death is conveyed while the unchangeable fate of man in the repeating cycle of the world. The struggle of man to reach the goal he has set for himself and the state of returning to the beginning of his efforts with increasing momentum are identified with the 'repeat'. What happens in between may change, new sounds and words may be said, but in the end, the determined words/repeats are repeated. This repetition reminds us of the fate of the mythological character Sisyphus. Sisyphus, a mythological hero and described as the most cunning of men, constantly pushes the rock he caught with both hands as a result of the punishment he received from the gods; The rock starts

rolling down a hill just before it reaches the top. Albert Camus, one of the French writers, defines Sisyphus as the symbol of meaninglessness. The Repeat poem is a poem that describes the fate of human beings who have got hope of Sisyphus. In the poem, which consists of five stanzas of four verses each, the phrase " most of them are gone, only a few are left ", repeated in the second and fourth verse of each stanza, plays an important role in emphasizing emotion and thought. In the first stanza, it is emphasized that nothing changes in terms of hope and endless work in the process of the subject of the poem from childhood to old age. The fact that he is a part of humanity with a common destiny also plays a role in the suggestion that "most of them are gone, only a few are left". Because the learned despair that develops with this hope lasts almost a lifetime. The words that the subject of the poem heard when he was a child remain valid when he says "I grew up and became old". In the second stanza, the symbol of "Ferhat", who pierced the mountain to meet with his darling, is used to indicate that he is close to the goal. And the imagination of death is created with the horse symbol. In the third stanza, the subject of the poem describes hope and meeting God as a wedding. In the fourth stanza, the human waits for the time when he will receive the reward of his actions in this world and meet the 'One'. In the last stanza, the hope of understanding the image value of the poem one day is expressed. Necip Fazıl Kısakürek, who uses mystical and philosophical elements in his poetry in simple language, completes his fiction with a poetic subject who attributes meaning and value to the seemingly meaningless and absurd world in his poem "Repeat". The individual's struggle to achieve the goal he has determined is made clear by identifying it with repetitions.

In this study, the sacred meaning values carried into the text through symbols in Necip Fazıl Kısakürek's poem Repeat were analyzed thematically in the context of Sisyphus.

